Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	en Samling kinesiske Ordsprog og Citater efter kinesiske Forfattere i Udvalg ved Aage Matthison-Hansen.
Titel | Title:	Blaalys : (Yen-kia)
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Andr. Schou, 1890
Fysiske størrelse | Physical extent:	[5], 76 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Blaalys.

(Yen-kia.)

Andr. Schous Forlag. Kjøbenhavn.

1890.

Blaalys.

(Yen-kia.)

Blaalys.

(Yen-kia.)

En Samling kinesiske Ordsprog og Citater

efter kinesiske Forfattere

i Udvalg ved

Aage Matthison-Hansen.

Kjøbenhavn.

Andr. Schous Forlag.

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover).

1890.

Forord.

Yen-kia — paa dansk: „blaa Lys" — er en Benævnelse, Kineserne har laant fra Fyrværkerisproget for at betegne, at deres Ordsprog er ligesaa straalende og flygtige som de farvede Lys i en Ildregnsbuket.

Som hos alle naive Folkeslag ruller Sætningerne som Perler fra Slægt til Slægt, det er et Folk af Sætningsdigtere, hvis brogede Skatte

---

Anm. Ming-sin-paou-kien er en af John Davis hyppig citeret Ordsprogssamling, Tchong-koue-siou-yu kalder P. Perny sin i 1869 udgivne Samling, de fleste af de øvrige Ordsprog ere oversatte efter Scarborough's »Chinese proverbs« 1875.

har affødt en bindstærk Literatur af Mundheld og Vendinger, der — som Lord Russell siger — er Manges Viden og Enkeltmands Vid.

Naar den gæstfrie kinesiske Juen-wai i Samtale med en begavet Ven griber en af dennes Aandrigheder i Flugten, beder han ham om Tilladelse til at notere den, maler i stirlige Sving og paa en broget Papirsstrimmel de Ord, der har vundet hans Behag og klæber Plakaten op paa sin Væg.

Saameget Hensyn tager man i Kina til sin Vens Individualitet.

Aage Matthison-Hansen.

Inddeling.

Pag.

I. Guder og Mennesker 1
II. Aandsliv 14
III. Moralske Anskuelser 21
IV. Slægt og Venner 43
V. Kvinden og Ægteskabet 57
VI. Folket i Krig og Fred 67

I. Guder og Mennesker.

Menneskenes Liv er som Stjærnernes Gang, uforstyrrelige vandre de hver sin Bane, styrede af den store fælles Guddom.

Koong-foo-tße „Tschong-yong“ *). Kap. 30.

✲

Hele den skabte Verden og dens Skaben og Virken er kun en Udaanding af Tao. Den er Tao's Legemliggørelse.

Han, skønt i sig selv et rent aandeligt Væsen og helt ulegemlig og baade ulegemlig

*) Koong-foo-tße (lat. Confucius) f. 551, † 478 f. Kr. Tschong-yong = Sjælens Grundtone, et af Koong-foo-tße's Hovedværker.

og aandig i højeste Grad, omfatter dog alt Synligt, skønt ulegemlig og aandig, skabtes dog og er alle Væsner i ham.

Men ufattelig og usynlig boer en ophøjet Aand i ham.

Denne Aand er det højeste og fuldkomneste Væsen, thi i ham er Sandhed, Tro, Tilforladelighed.

Fra Evighed og til Evighed vil uendelige Lovsange synges til hans Ære; thi i ham forener sig det Sande, Gode og Skønne til den højeste Grad af Fuldendelse.

Men hvorledes kan jeg vide, at det Skønne, Sande og Gode paa fuldkomneste Maade forener sig i ham?

Det véd jeg fra ham selv, fra Tao!

Lao-tße*) „Tao-te-king". Kap. 21.

✣

*) Lao-tße (bet.: den gamle, ærværdige Vise) Religionsstifter *606 f. Kr. Tao-te-king = Sjælens Spejl, Lao-tße's idealt anlagte Hovedværk.

Hvis Gud ikke havde en styrende Haand, maatte det træffe sig, at én Ko kunde frembringe en Hest og at Ferskentræet bar Pæretræ's Blomster.

Koong-foo-tße.

✣

Der er tre Klenodier, ved hvis Besiddelse de, der leve i Tao, adskille sig fra alle andre. Disse Klenodier ere: Kærlighed, Tilfredshed, Ydmyghed, men størst blandt disse er Kærligheden.

Lao-tße „Tao-te-king". Kap. 67.

✣

En avlede to, to avlede tre og tre frembragte alle Ting.

Po-koo-too.

(Beskrivelse af Vaser fra Shang Dynastiet 1743—1113 f. Kr.)

✣

Naar Du ikke kender Livet, hvorledes kan du da vide Noget om Døden?

Koong-foo-tße. „Lün-yu". Vol. VI.

✣

Som Flodens Vand, der strømmer og strømmer og engang borte aldrig vender tilbage, saadan er Menneskets Liv.

Fa-khen-king-tsu.*)

✣

Bjærget smuldres,
stærken Bjælke bøjes,
den Vise visner som en Markens Urt.

Koong-foo-tße.

✣

Man former rigtignok et Fads Vægge af Leer o. l.; men anvendeligt bliver Fadet kun

*) Buddhalærens hellige Bog.

ved det indvendige tomme Rum, o: ved Stoffernes Negation.

Naar man bygger et Hus, saa maa man bryde Døre og Vinduer i Murene for at gøre det beboeligt, ogsaa her er det altsaa Fraværelsen af Stoffet, Materiens Negation, som først gør Huset egnet til Brug.

Man sér heraf, at Stoffet vel betinger en Tings Tilstedeværelse; men at denne kun bliver nyttig ved det Immaterielle.

Lao-tße. „Tao-te-king". Kap. II.

✣

Har Himlen besluttet, at min Lære ikke skal gaa under, kunne Kuangs Mænd Intet gøre mig.

Koong-foo-tße i Livsfare.
„Lün-yu". Vol. V.

✣

Véd man først, at Noget er uretfærdigt, bør man straks ophøre dermed.

Mang-tße*). „Hea-nun" 6te Bog.

✣

Jo stærkere det frie Ord og Menneskenes Handlinger indskrænkes i Staten, desto mér forarmes Folket.

Jo fler Vaaben et Folk har, desto mere kivagtige og rænkefulde blive de smaa Fyrster.

Jo mere industriel og merkantil Snuhed og List der er i et Folk, jo fler sælsomme Ting og blotte Luksusartikler blive fabrikerede.

Jo flere Forbud og Forordninger der udstedes, jo større Antal Slyngelstreger og Tyverier. Derfor siger en vis Fyrste:

---

*) Mang-tße, kin. social Filosof 372—289 f. Kr.

„Jeg vil uddanne det umaterielle, det aandelige Liv, saa vil Folket af sig selv arbejde paa sin Forbedring."

Lao-tße. „Tao-te-king". Kap. 57.

✣

Den, som undertvinger Mennesker med Magt, er en Tyran; men den, som undertvinger dem ved Menneskekærlighed, er en Konge.

Mang-tße.

✣

Kejseren bør regere sine Lande, som han regerer sin egen Familje, og han bør betragte sine Undersaatter som sine Børn.

Koong-foo-tße. „Ta Chio"*).

✣

Dør Mennesker af Sult og du svarer: Ikke jeg, de daarlige Tider har Skylden. Hvad For-

*) Ta Chio = det store Studium, et af Koong-foo-tße's Skrifter.

ſkel er der da herpaa og paa at ſlaa Nogen ihjel og ſaa ſige: Det er ikke min, men Vaabnets Skyld?

Mang-tſe til Kongen af Siang.

✣

En Underſaat, der drikker ved ſin Fyrſtes Bord, maa ikke nyde mere end tre Kopper.

Sz'-ma Tſ'een*).

✣

Den, ſom vinder Folkets Hjærter, ſikrer ſig Tronen, og den, ſom miſter Folkets Hjærter, miſter Tronen.

Koong-foo-tſe. „Ta Chio". 10de Afd.

✣

Bueſtrængen, ſom voldſomt ſpændes, briſter, det haardt fortrykte Folk gør Oprør.

Hejſer Hong-woo**).

✣

*) Kinas ſørſte Hiſtorieſkriver.

**) Hejſer Hong-woo, med Tilnavn „den ſtore Kriger", Dynaſtiet Mings Stifter 1368 eft. Kr.

Det er en Konges Pligter at kende Menneskene og at skaffe Folket Fred.

Jeg har længe omhyggelig studeret og overvejet disse Pligter, de er virkelig meget vanskelige at opfylde.

Kejser Kia-kings Testament 2. Sept. 1820*).

✣

Fryser Folket, er det mig, som har Skylden, hungrer det, er det min Fejl, begaar det nogen Forbrydelse, bør jeg anse mig for Ophavsmanden.

Kejser Yao 2308 f. Kr.

Ordsprog.

Himlen hører Menneskenes sagteste udtalte Ord ligesaa klart, som den hører Tordenen.

✣

*) Kia-king, Kejser af det nulevende Dynasti 1795—1820.

Dersom du ikke tror paa Gud, saa betragt Lynet.

✣

Fo er én Person, men har trende Skikkelser.

Buddhistisk Gud.

✣

Menneskets er under Guds Styrelse som Skibet under Styrmandens.

Tchong-koue-siou-yu.

✣

Gud følger Menneskets ligesaa hurtigt som Skyggen Legemet eller Ekko Stemmen.

✣

Hvis du beder til Buddha, saa bed til ham alene.

✣

Alle overtroiske Forestillinger ere opfundne af Menneskene.

✣

I vore Handlinger skulle vi følge Himlens Vilje, i vor Tale raadføre os med Menneskenes Følelser.

✣

At overtræde Loven er en ligesaa stor Forbrydelse for Kejseren, som for en Undersaat.

✣

Ved Affattelse af Love er Strænghed fornøden, ved deres Udøvelse Mildhed.

✣

Kejseren befinder sig aldrig mere tilfreds i Hovedstaden, end naar han siges at ligge syg i Provinserne.

Tchong-koue-siou-yu.

✣

Den menneſkelige Følelſe er ſom et meget tyndt Blad Papir; Synet af Menneſkelivet minder om et Skakſpil, hvor Brikkerne uophørlig flytter ſig.

Tchong-koue-ſiou-yu.

✣

Menneſkets Liv er ſom et viftende Lys eller Rimfroſt paa Tagene.

✣

Den ſtore Mur paa tuſind × tuſind Miles Længde ſtaar endnu, men Chin Shih Huang, ſom byggede den, er væk.

✣

Nøgne kom vi og nøgne gaa vi herfra*).

✣

*) Dette Udtryk, der er det ſamme, ſom Job brugte, benyttes for at vænne Folk af med Gærrighed.

Hellere gøre godt i Hjemmet end rejse langt bort for at brænde Røgelse.

✣

Kun de bliver Præster, som ikke kan faa andet Levebrød.

✣

Naar du er ene, skal du tænke paa dine Fejl; er du i Selskab, skal du glemme de Andres.

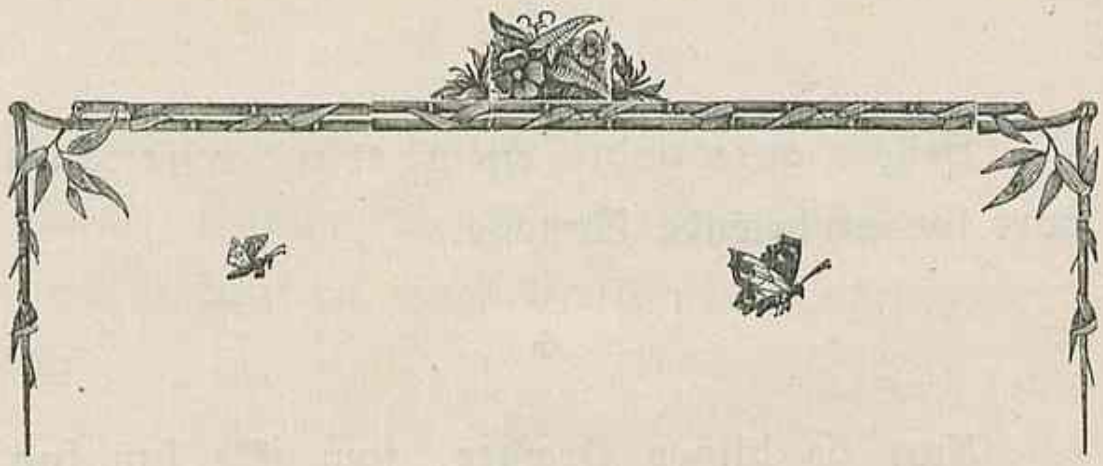

II. Aandsliv.

Søg ved alle Lejligheder at udvikle Forstanden.

Koong-foo-tße.

De, som arbejde med Aanden, regere, og de, som arbejde med Legemet, regeres.

Mang-tße.

Feltherren over en stor Hær kan blive besejret, men et enkelt Menneskes faste Beslutning kan du ikke bringe til at vakle.

Koong-foo-tße.

Vent til Vinterstormene rase. Naar saa alle andre Træer afblades, betragt saa Fyrrerne og Cypresserne.

Koong-foo-tsze.

✣

Et Stykke uforarbejdet Jaspis danner ikke noget Fad og det Menneske, som ikke har lært noget, véd ikke, hvad der er rigtigt og passer sig.

Guang-pi-heou. „San-dsjö-king"*).

Ordsprog.

Enhver, der har læst Tsêng-kuang, er i Stand til at konversere*).

✣

*) San-dsjö-king = Bogen med de tre Skrifttræk, en kinesisk Opdragelseslære fra det 12te Aarh. eft. Kr.

En Aftens Samtale med et „Overmenneske" er bedre end 10 Aars Studium.

✣

Man lærer stedse noget, hvergang man aabner en Bog.

Ming-sin-paou-kien.
(Et kosteligt Spejl til at oplyse Sjælen.)

✣

Jo fler gode Bøger et Folk har, jo flere slette giver man det at læse.

✣

Et Menneske, hvis Mund er fuld af Partikler. (En Pedant.)

✣

*) Tsêng-kuang eller Chien-pên-hsien-wên er en lille værdifuld Samling Ordsprog

En tom Hjærne er aaben for alle Indfald, som et hult Bjærg frembyder Ekko for enhver Lyd.

✣

Under Studiet maa man holde sin Opmærksomhed fangen, et eneste Ord er 10000 Guldpenge værd.

Tchong-koue-siou-yu.

✣

De er kun paaklædte Heste og Køer, der forsømme Studiet af Fortid og Nutid.

✣

Bedre at opdrage et Æsel end en Dreng uden Lærdom,
hellere opføde et Svin end en uopdragen Knægt.

✣

Naar dine Marker lades upløjede — vil dine Lader blive tomme.
Naar Bøger henstaa ulæste — vil du faa et stupidt Afkom.

✣

Hvad er en Nar, som har gjort Lykke? Det er en Gris, som er forbavset over sit Flæsk.

✣

Den, som kan føre en Pen, vil aldrig være nødt til at tigge.

✣

Der er Malerier i Digtene og Digte i Malerierne.

✣

Det gaar med Digtere, Malere og Musikere som med Champignons, paa én god er der ti daarlige.

✣

Tidlig Udmærkelse gør Geniet trægt.

Ming-sin-paou-kien.

✣

Frygt ikke for at være langsom; men frygt alene for at staa stille — frygt én Dags brændende Hede med 10 Dages Kulde bagefter.

✣

Lærdom modvirker Uvidenhed, som Føde forjager Sult.

Tchong-koue-siou-yu.

✣

Uvidenhed er aandelig Nat og en Nat uden Maaneskin og Stjærner.

Tchong-koue-siou-yu.

✣

En god Bemærkning siges ikke let, en daarlig kommer nemt. En Gang løssluppet,

løber Bemærkningen rundt som et Hjul og hentes vanskeligt ind.

✣

Ved Lærdom kunne simple Folks Sønner blive store Mænd; uden Lærdom blive de Stores Sønner blandede med Folkets Masse.

✣

I Lærdom gælder Ungdom og Alderdom Intet; den, der har de fleste og bedste Kundskaber, har Fortrinet.

III. Moralske Anskuelser.

Man bedømmer en Nations Sæder efter dens Danse.

Chou-king*).

Af Folkets Sæder kender man dets Regering.

Mang-tße.

Som man raaber i Skoven, faar man Svar.

Koong-foo-tße.

*) Chou-king (Kinas Fædrelandshistorie), er forsynet med Forord af Koong-foo-tße.

Der er ikke noget Saar saa smærteligt som Sorg — ingen spids Pil saa flængende som Dumhed.

Fa-khen-king-tsu.

✥

Selvbeherskelse er alle Dyders Fader.

Koong-foo-tsze. Ta-Chio I, 6.

✥

Saaledes skulde du daglig rense dit Sind, aflægge en slet Vane hver Dag, ja, stadig fornye dig selv.

Indskrift paa Tang's Badehaandklæde.
Kang-kyen*). Vol. III.

✥

At være tilfreds er det samme som at være rig.

Lao-tsze. „Tao-te-king". Kap. 33.

✥

*) Kang-kyen — Kinas Annaler fra den første Tid til 1661 e. Kr.

Hvad vi ikke ønsker, at Andre skal gøre ved os, det skal vi heller ikke gøre ved Andre.

Koong-foo-tße. „Tchong-yong". Kap. 13.

Al Ulykke kommer af Mangel paa Kærlighed til vore Medmennesker, derfor skal du elske din din Næste som dig selv.

Mo-Ti*).

Hav Medlidenhed med Menneskenes Svagheder, glæd dig ved deres Velvære, kom dem til Hjælp i Nøden, offenliggør ikke andres Fejl, pral ikke af din egen Fortræffelighed; naar du bliver fornærmet, saa vredes ikke, naar der vises dig Hæder, saa frygt for det.

Tseng-kvo-fan. „Kan-ying-pien**)".

*) Mo-Ti, Mang-tßes Samtidige, Socialismens Fader

**) Kan-ying-pien, Bogen om Belønning og Straf, en Samling Noveller med moralsk Tendens.

Indbyrdes at dele det Gode, gensidigt at bære det Onde. Sekten Sann-ho-hoey's*) Valgsprog.

Den sande Udødelighed ligger i at gøre det Rette, at være god mod Menneskene og opfylde sine Pligter. Kejser Hong-woo.

Du kan ikke taale Synet af denne Mand, hvis Ansigt er plettet med Fregner og Udslet. Stakkels blinde Skabning! Et værre Onde har allerede sat sig fast i din Lever og Lunge (o: Indvolde) og dog véd du ikke af det. Stol ikke paa mig, spørg Tsang-cong (en berømt Læge). Han vil fortælle dig, at du er mere syg end ham, hvis Nærværelse du ikke kan taale.

Chang**). „Man skal aldrig". —

*) Sann-ho-hoey = Treenigheds Selskabet, et Frimurersamfund blandt Kineserne, hvis Medlemmer kalde sig Brødre, aflægge Ed og bruge Fingertegn.

**) En Slags kinesisk „Comme il faut" — fra det 18de Aarh.

Hav Barmhjærtighed med de Forældreløse og vis Godhed mod Enkerne.

Tseng-kvo-fan „Kan-ying-pien".

At give efter for et Udbrud af Vrede er at fornærme dig selv, er at slaa dig selv.

Chang „Man skal aldrig —".

Der gives tre Ting, som man bør vogte sig for i Livet. Den Unge bør vogte sig for sine Lyster, den Midaldrende vogte sig for sine Lidenskaber, og Oldingen især vogte sig for Gærrighed.

Koong-foo-tße.

Naar der aabnes Forbrydere en Udvej til Selvrenselse, er der Grund til at haabe, at de vil aflægge deres Laster og blive moralske.

Kejser Koong-ching. „Edikter".

I samme Øjeblik, som jeg attraar at blive dydig, er Opnaaelsen skjet*).

Koong-foo-tsze.

Den lille Hsia, kun ni Aar gammel, varmed' sin Faders Seng.
— Det var at ønske, at alle lode sig lede af lignende sønlig Pligtfølelse.
Den lille Yung, kun fire Aar gammel, gav Afkald paa den attraaede Pære.
— Hensyn til en ældre Broder burde være vor første Pligt.

Ouang-pi-heou „Sann-dsjø-king".

Lader os ikke bære et Aag, fordi det er af Guld, eller taale Byrden af Lænker, fordi de ere af Ædelstene.

Lao-tsze.

*) „Erkendelse er Dyd". Sokrates.

Den, der ſluger hele Krummer, kan let komme til at kaſte dem op, den, der løber for ſtærkt, kan let ſtyrte hovedkuls om.

Chang. „Man ſkal aldrig —"

✧

Kunſt er ikke til for Kunſtens Skyld.

Dr. Ching-chan*).

✧

Den Viſe bruger ikke mange Ord.

Lao-tße.

✧

Enhver, ſom er oprigtig og tro, mod ham er jeg ogſaa oprigtig og tro, og han, ſom ikke er oprigtig og ikke mener det aabent og ærligt, ſkulde jeg ogſaa handle troløſt og falſk imod ham? Nej!

Lao-tße „Tao-te-king".
Kap. 49.

✧

*) Kommentator af Dramaet le Pi-pa-ki (Hiſtorien om Luthen). — „Kunſt for Kunſtens Skyld er meningsløs", ſiger ſom bekendt A. Dumas.

Om ogsaa Barnet og Oldingen har forbrudt sig, saa straf dem ikke.

Lee-khee*). Vol. I.

Om du havde den store Tchyeu's Begavelse; men var indbildsk og egenkærlig var alle dine andre Egenskaber virkelig ikke en Tanke værd.

Koong-foo-tße. „Lun-yu". Vol. I.

De, der vil udrette al Ting paa én Dag, udrette ikke noget hele deres Liv igennem.

Koong-foo-tße.

Den, der stiller sig paa Tæerne, vil ikke kunne blive staaende oprejst.

Lao-tße. „Tao-te-king". Kap, 24.

*) Kina's Lovbog.

Ordsprog.

Først tager Manden en Snaps,
saa tager Snapsen nok en Snaps,
tilsidst tager Snapsene Manden.

✦

At lukke Haanden er Vejen til at maatte lukke Munden.

✦

At dyrke Videnskaber uden at elske Mennesker er det samme som at tænde en Fakkel og lukke Øjnene.

✦

Naar en rig Mand bliver fattig, bliver han Lærer.

✦

En god Bi rører ikke ved en visjen Blomst.

✦

Der er to gode Mennesker til, den Ene er død, den anden er ikke født.

Som Skæret fra en enkelt Stjærne farver mange Jordegnes Bjærgtinder, saaledes pletter et enkelt ubevogtet Udtryk et helt Livs Dyd.

Den, der venter paa Overflod for at hjælpe de Fattige, vil aldrig give dem noget.

Man skal proppe sin Mund af som en Flaske, man maa vaage over sine Tanker som over en befæstet By.

Fuglen vælger Træet, den vil sætte sig paa, eller kan maaske Træet vælge Fuglen?

Tchong-koue-siou-yu.

Den, hvis Dyder overskrider hans Begavelse, er et Overmenneske, den, hvis Talent er større end hans Dyd, er et Gennemsnitsmenneske.

Én Klog føjer sig efter Omstændighederne, ligesom Vandet føjer sig efter Karret, hvori det indeholdes.

Ming-sin-paou-kien.

Spørg om Prisen i tre Butiker, hvis du ikke vil trækkes op.

Han er en Papirstiger. (Om en Praler)

Pas stadig paa, som stod du ved Randen af en Afgrund, se dig stadig for, som gik du over en snæver Bro.

Tchong-koue-siou-yu.

Han ønsker at skjule sine Fodtrin og gaar dog i Sne. (Om en Uforsigtig.)

Det tordner svært; men regner kun lidt. (En Handel koster Møje og Besvær, men giver kun lidt Udbytte.)

Hvis du ikke klatrer op paa Bjærget, kan du ikke se ud over Sletten.

Slaa paa en Flintesten og den giver Ild, uden Slag kommer der ikke engang Røg.

Et enkelt Kordel Silke er ingen Traad, et enkelt Træ gør ingen Skov. (Een Svale gør ingen Sommer.)

Een Lus bringer ikke et Lagen til at bævre.

Det er lettere at fange en Tiger i Bjærgene end at faa laante Penge igen.

Hvis du mistror en Mand, saa benyt ham ikke, hvis du benytter ham, saa mistænk ham ikke.

At saare skjult: At holde en Kniv i Ærmet.

Den, som forfølger Hjorten, ænser ej Hærerne.

Jag en Hund ned ad Gaden, og den vil vende om og bide dig.

✥

En brændt Skildpadde holder sin Smærte inden i sig*).

✥

Fra Ulvens Hi i Tigerens Gab. (Fra Scylla i Charybdis.)

✥

Haaret vokser frodigt, naar Sindet er i Ro som paa den arbejdsløse Mand Neglene gro.

✥

Ved det første Slag af et Æg mod en Sten løber Blommen ud.

✥

*) Hjærtet kender selv sin Sorg. Salomons Ordspr. 14, 10.

Sorg fødes af overvættes Glæde.

✧

Hvis du taler til Nogen paa Landevejen, saa betænk, at der kan ligge Mennesker i Græsset.

✧

Saalænge du er fordringsløs, styrer Mildhed Disciplinen
— Afholdsmænd spørger ikke efter Priserne paa Vinen.

✧

Recepten var god; men Medicinen daarlig.

✧

Bær ikke din Samvittighed paa Bagen.

✧

Det er bedre at frelse én Mands Liv end at bygge en syvetages Pagode.

Det er ikke svært at snakke om gode Gærninger; men at gøre dem.

Sæt aldrig en Kniv op imod en Økse.

Hvad der syndes af Uvidenhed, er ikke Synd.*)

De, der agte sig selv, vil blive højagtede; men den, der tror sig selv ringe, vil blive Godtkøbsvare overalt.

Naar du drikker af Strømmen, saa husk Kilden.

*) Her er Tale om personlig Synd. — Kineserne tror ikke paa Arvesynd.

Fisk, som svømmer dybt i Søen, kan fanges paa Krog, Fugle, der flyver højt i Luften, kan blive skudte; men en Mands hemmelige Tanker ligger udenfor vor Rækkevidde. Himmelrummet lader sig maale, Jorden kan overskues, kun Menneskets Hjærte kan Ingen kende.

Hvis du nyder godt af en Mands Rigdom, saa søg at hjælpe ham i Uheld.

Slaa dig tilfreds med, hvad der er nok til at komme over den nærværende Tid.

Naar du er fri for Sorger, vær paa din Post, kommer Ulykken, saa tag ikke paa Veje.

Den, der kan bære de største Lidelser, han fortjener ogsaa at herske over andre.

Det ene Menneske hvirvler Støv ivejret og en Anden faar det i Øjnene.

For megen Lim klæber ikke og med for mange Ord udretter man ikke noget.

Kommer du i Kiv med Nogen, saa rod ikke op i gamle Fortrædeligheder.

Den, der rider paa en Tiger, er bange for at stige ned.

Vi sér kun den Levende blive straffet, hvem saa nogensinde et Gespenst stillet i Gabestok?*)

Han skal høste Hamp, der saar Hamp og Bønner, som saar Bønner. („Hvad en Mand saar" — Gal. 6. 7.)

Om ogsaa god Sæd kun frembringer Straa, vil den gavne Jorden ved at forhindre Ukrudtets Vækst.

Enten du jager paa eller tager den med Ro, har Vejen ud for dig kun en vis Længde.

*) Egtl. Kang eller Kea, et kinesisk Torturredskab, bestaaende af et Brædt med Aabning for Hoved, Hænder og Fødder og hvortil Synderen fastspændes.

Han, der sidder til Hest, aner ikke dens Slid, der gaar til Fods.

Den, som har Støvler paa, kender Ingen, som gaar med Sko.

Man kan kende Kongens Lov godt nok, men Sult er stræng at bære. (Om Tyve.)

Mange spise, men faa blive mætte.

Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.

Kun Spinkelhed bringer Heste til at gaa forsigtigt; kun Fattigdom hindrer Folk i at være fornøjede.

Naar Ens Øjenbryn svies af Ild, kan man kun tænke paa én Ting.

✥

Uden Olie kan en Lampe ikke lyse, uden Penge kan en Mand daarlig eksistere.

✥

En Mand er en Drage, har han Penge paa Lommen,
men en Myg er han barhændet til Byen kommet.

✥

Hvis du er fattig, saa tab ikke din Selvtillid, er du rig, saa bær dig ikke ad som en Nar.

✥

Sjælen bliver aldrig tilfreds i sin Hong,
den ønsker sig til Scho, naar den lever i Long*).

---

*) Hong, kinesisk Beboelse. Scho og Long-si var paa Dynastiet Han's Tid, 205 f. Kr.—265 e. Kr., to berømte og rige Provinser i det himmelske Rige.

IV. Slægt og Venner.

Hvergang Frygt og Fare trued'
søgte du min Kærlighed;
men naar Held du atter skued'
saa du haanligt til mig ned.

Shee-king*).

Kao-tong-kia digtede Dramaet „le Pi-pa-ki"
for at forbedre sin Ven Wang-sse.

Dr. Chin-chang

*) „Odernes Bog", en Samling af 310 Folkesange, af hvilke flere er skrevne c. 1200 Aar f. Kr.

Vilde alle Mennesker ære deres Slægtninge og agte de ældre, da vilde Verden have Fred.

Mang-tße.

Naar et Testamente aabnes, samles Familien.

Tscheng-ki-tong om Europæerne.

Først Kærlighed til Forældre og Brødre, saa Syn og Hørelse.

Ouang-pi-heou. „San-dßø-king".

Et Menneske, som stræber efter Sandhed og som skammer sig ved daarlige Klæder eller tarvelig Føde, kan paa ingen Maade være min Ven.

Koong-foo-tße. „Lun-yu". Vol. I.

Naar et Menneske er fattig, fornægter hans Forældre ham; er han rig, ære Slægtninge ham.

Su Ch'in 246 f. Kr.

❦

En Søn maa ikke leve under den samme Himmel med sin Faders Drabsmand.

Koong-foo-tße

❦

En Fader tør skjule sin Søns og en Søn sin Faders Misgærning — Oprigtighed kan bestaa hermed.

Mang-tße.

❦

Om ogsaa Menneskene har mange slette Egenskaber, skal du ikke sætte egen Slethed imod deres.

Shee-king.

❦

Vinen fryder Sindet, naar man drikker i Vennelag,
Vers udbreder Glæde i en fortrolig Vennekreds.
Men med Andre end Venner for hele Livet
blive Vin og Poesi en Kilde til Sorger.

Ju-kiao-li.*)

Ordsprog.

Det er bedre at have gode Naboer i Nærheden end Slægtninge langt borte**).

Fojelighed skaffer Venner, Oprigtighed avler Had.

Ming-sin-paou-kien.

*) „De to Kusiner", Roman, oversat af Abel de Rémusat.
**) „Bedre en Nabo i Nærheden end en Broder langt borte". Salomons Ordspr. 27, 10.

Lotosplantens Rod kan rykkes over; men Kronens Silkeblade hæfte endnu sammen. (Brudt Venskab.)

❦

Det er let at gøre en Mand Bebrejdelser; men det falder vanskeligt at faa ham til at glemme Irrettesættelsen.

❦

En overlegen Mand afbryder et Venskab uden noget uhøfligt Ord.

❦

Den første Velvilje er Velvilje, den næste er allerede Forpligtelse.

❦

Underhold Gæsterne, men hold dem ikke tilbage, naar de vil gaa.

❦

Man drikker Vin med fortrolige Venner, man taler om Poesi til dem, der kan forstaa det.

Tchong-koue-siou-yu.

Enhver Mand har sit Sind og ethvert Sind sin særlige Opfattelse.

Overdreven Høflighed skjuler Forræderi.

Man vinder altid ved at fortie det, man ikke er nødt til at fortælle.

Naar Træet er fældet, flyver Fuglen derfra.

Ulykker gaa ud, hvor Sygdomme gaa ind — fra Munden.

Ming-sin-paou-kien.

Naar Træet er fældet, forsvinder dets Skygge.

Ming-sin-paou-kien.

Man faar ikke Elfenben af Rottetænder.

Ming-sin-paou-kien.

Man bør ikke udsprede udenfor Hjemmet, hvad der hændes inden Døre.

Tchong-koue-siou-yu.

En Knivs skarpe Od giver et dybt Saar, giftige Ord volde et Saar, der vanskeligere heles.

Tchong-koue-siou-yu.

Man kan skære Hovedet af; men kan man lænke Tungen?

Tchong-koue-siou-yu.

Ved Spillebordet kendes hverken Fader eller Søn.

Tchong-koue-siou-yu.

Man maler en Tiger ved at male dens Skind, man kan ikke male dens Knogler, man kender en Mand af hans Ansigt, hans Hjærte kender man ikke.

Tchong-koue-siou-yu.

Alle Mennesker har et Ydre, alle Træer har Bark.

Tchong-koue-siou-yu.

Den Kloge glemmer gamle Fornærmelser.

Tchong-koue-siou-yu.

At spille Guitar for en Æsel. (At strø Perler for Svin.)

Tchong-koue-siou-yu.

Tungen holder sig, fordi den er blød, Tænderne falde ud, fordi de er haarde.

Tchong-koue-siou-yu.

Skarn hærdes i Ilden, Guld blødgøres.

Tchong-koue-siou-yu.

Naar der ikke er Fisk i Søen, er Rejerne dyre*).

Kold Te og kold Ris gaar an; men kolde Ord og kold Tale er uudholdelig.

Legemet kan læges, ikke Sjælen.

Til daglig skal du være økonomisk, naar du har indbudt en Gæst kun flot.

*) Dette Mundheld antyder, at Døtre er gode i Mangel af Sønner.

Disse ere de tre Ulykker — i Ungdommen at miste sin Fader, som Mand sin Hustru og i Alderdommen ikke at have nogen Søn.

❦

Den, der spytter Blod paa en Anden, besudler først sin egen Mund.

❦

Naar du drikker Vin, saa husk din Familjes Fattigdom.

❦

Tal ikke til en Mand om det, han ikke forstaar sig paa.

❦

Det er en dum Høne, som sidder paa Andeæg, og en dum gammel Bedstemoder, som forkæler sin Datters Barn*).

❦

*) Fordi Datterbarnet ikke bærer Slægtnavnet.

God Fader — lydig Søn; lydig Søn — dydig Svigerdatter.

❦

Slet Afkom bringer Forfædrene i Miskredit.

❦

En Ødelands Anger er en værdiløs Skat.

❦

Dumme Sønner praler af deres Forfædre.

❦

Brødre er som Hænder og Fødder.

❦

Læben kan saare Hjærtet, som naar en Moskito paadrager sig et Slag af en Vifte.

❦

Uden en oprigtig Ven kan en Mand ikke selv se sine fejle Gærninger.

Jeg gik til Templet; men saa ikke Tu-Ti. (Benyttes naar man besøger en Person; men ikke finder ham hjemme.)

Stol ikke paa et overdrevent Skær af Hæderlighed og tag dig iagt for et overstrømmende Maal af Venlighed.

Sig ikke hvad du sér, vær uvidende om det du spørges ud om, bland dig ikke i andre Folks Sager, og har du ikke noget at gøre, saa vend hurtig hjem.

Du skal helst trække dig tilbage, naar du staar højest i Gunst og afbryde Venskabet, naar det er varmest.

Hvis ikke din Ven er dig overlegen, maa du hellere ingen have, og pas paa i nogle Dage om hans senere Hilsener er ligesaa hjærtelige som de første.

Du kan næppe vinde en Ven i et helt Aar; men du kan let miste ham i en Time.

Venner saalænge der vanker gode Middage, Mand og Kone saalænge der er Brændsel og Mad.

Penge dækker mange Fornærmelser.

At forlade sit Hjem er lettere end at vende tilbage igen.

At træffe et gammelt Bekendtskab i fremmed Land er velgørende som et frugtbart Regnskyl efter lang Tørke.

V. Kvinden og Ægteskabet.

Som Himmel og Jord fremkom ved Forening af
Yn og Yang,*)
Saaledes fremkommer Menneſket ved Forening af
Yn og Yang.
Himmel og Jord opſtod ved ſamme Forening
ſom Menneſket,
Og Menneſket ved ſamme Forening ſom Himmel
og Jord.
Altſaa forener Menneſket i ſig et lille Stykke
Himmel og Jord.

Thou-chou-pian.

*) Det mandlige og det kvindelige Princip.

Der gives Intet, hvori Yn og Yang ikke findes.

Koong-foo-tsze.

❦

Første Forelskelses Dag glemte han at spise, den næste sov han ikke, den tredie blev han syg, paa den fjerde maatte han lægge sig.

Tschao-mei-hiang.

❦

— hans Kærlighedsdrømme gør ham gal.

Hwa-tseen*).

❦

— en klog Kvinde vil ødelægge en hel By.

Shee-king.

❦

**) Tsai-yong.

„— jeg frygter, at du ved at spørge mig ud kun vil forøge mine Lidelser".

Kao-tong-kia „le Pi-pa-ki".

❦

---

* Et stort episk Kærlighedsdigt.

**) jvnf. Romeo: „Du vil min Kummer dele, men naar du din sojer til, forøger du kun min". Shakespeare „Romeo og Julie".

Hun ligner Sneklokken
berørt af Morgenens Dug.

Pe-ku-hi.

Kejseren.

„Jaften skal min afdøde Elskedes Billede hænges op i Paladset, hvor jeg vil ofre til det — og selvlysende Tapeter føre en evig Dag ind i hendes Værelse".

Han-koong-Tsew. Akt IV.

„En Kvinde", siger Niu-hien-chou (kinesisk Morallære) „skal i sit Hjem være som en Skygge eller simpelt Ekko". Skyggen har ingen anden synlig Form, end den Legemet giver den. Ekko'et siger nøjagtig kun det, man vil have det til at sige.

Pan-hoei-pan*). „Niu-kie-tsi-pien"
(„Hvad Kvinden skal —").

*) Ung kvind-lig Lærd, levede under Kejser Ho-ti, der regerede fra 89—106 e Kr. og var Lærerinde for hans Søster og Børn.

Hvis du kun er gift fra Tænderne og udefter, kun af Udseende og Ansigt, medens du nærer en hemmelig Utilfredshed i din Sjæls Dyb, er det at plage dig selv til ingen Nytte og at gøre din Tilværelse helt usel.

Chang.

❦

En Ægtefælles fire Dyder:

Hun skal 1) ære og tjene sin Svigermoder, 2) agte sin Ægtefælle, 3) holde Fred med sine Svigerinder, 4) have Medlidenhed med de Fattige.

Tschu-hi. Siao-hio *).

❦

Raad til en Moder:

Dine Børn, der er i en spæd Alder, kræve særlig megen Omhu af dig. Tillad dem ikke at følge deres Tilbøjeligheder saa lidt som at tage

*) Siao-hio = den lille Lære.

mere Føde til sig, end deres Maver kan fordøje; dæk dem mod Varme i den hede Aarstid, bring dem udenfor Omraade af alt, der kan skade dem, som t. Eks. Vand, Ild, Knive, høje Steder de kan falde ned fra, alle haarde Ting som de kan støde sig paa, men forbyd dem fremfor alt at nyde kolde eller ilde tilberedte Fødevarer og al grøn og umoden Frugt. Det er for spæde Børn to Slags dræbende Gift.

Chang.

Teou-ngo.

„Naar to Ægtefæller har stridt sammen fra Morgen til Aften, kan de saa sige, at de har levet lykkeligt".

Kouan-han-king. „Teou-ngo-youen". Akt II.

Lange Kjoler for at skjule store Fødder.

Tscheng-ki-tong (om de europæiske Kvinder).

Skilsmisse er et voldsomt Brud og for at bestemme sig til dette Skridt maa man kunne glemme den Kvinde, man har elsket.

Tscheng-ki-tong.

Naar en ung Pige træder fra sine Forældres Hjem ind i sin Mands Hus, mister hun alt, ligetil sit Navn; hun har ikke længer noget for sig selv, hvad hun bærer hos sig, det hun er, hendes Selv, alt tilhører ham, man giver hende til Ægte. Mod sin Ægtefælle skal alle hendes fremtidige Tanker gaa Bud, kun ham skal hun søge at behage, død eller levende skylder hun sin Ægtefælle sit Hjærte.

Pan-hoei-pan. „Niu-kie-tsi-pien.

Ordsprog.

Thi'en*) og Ty, Fader og Moder, disse tvende har frembragt alle Ting under Maanen.

Mand og Hustru, som samstemme uafbrudt, minde om Harpeklang til Slag paa en Luth.

En Mand kan være 10 Aar ældre end sin Kone, hun maa ikke være ét Aar ældre end han.

Vand, der engang er spildt, kan ikke samles op igen, Lidenskaber engang løsslupne ikke tages tilfange.

*) Thi'en er Himmelrummet, Ty bet. Jorden, svarer til Grækernes Gæa.

En Kvinde lyver aldrig snedigere, end naar hun taler Sandhed til den, som ikke tror hende.

❦

Af ti Fruentimmer er de ni skinsyge.

❦

Den grønne Slanges Svælg og Hvepsens Braad udslynge ikke den rette Gift, den findes kun i Kvindens Hjærte.

Tchong-koue-siou-yu.

❦

Kvindens Dyd er ikke stor, men hendes Vrede er ubegrænset.

Tchong-koue-siou-yu.

❦

Smukke Piger og indtagende Konkubiner er en Fare for Hjemmets Lykke.

❦

Hvor der ikke holdes en smuk Tjenestepige, maa Familien være dydig.

Dumme Hustruer og ulydige Børn kan ingen Mand styre.

Smukke Kvinder er ilde farne.

Mandens Tale er ligesom en Pil, der flyver lige imod Maalet; Kvindens Tale ligner en sønderbrudt Vifte.

Evropa er Kvindernes Kongerige.

De allernysgærrigste Kvinder slaa Øjnene ned for at blive betragtede.

En Bygnings Fortræffelighed ligger ikke i, at den har høje Værelser; men at den holder Blæsten ude; Klædernes Godhed afhænger ikke af deres Kostbarhed; men af deres Form og Varmeævne; Fødevarernes Nytte ikke af deres Sjældenhed, men af deres sultstillende Kraft; en Hustrus Fortrin ikke af hendes Skønhed, men af hendes Dyd.

VI. Folket i Krig og Fred.

Jeg ønsker mig til Lykke med, at jeg er født i Kina! Jeg har et Hus at bo i, har Spise og Drikke og bekvemt Bohave. Jeg har Klæder og Huer og uendeligt mange Goder. I Sandhed, den højeste Lykke er min.

Tienkee-she.

Jorderne tiltage ikke i Mængde, men Menneskene, som skulle ernæres, forøges saa hurtigt.

Kejser Khien-loung. 1793.

Riffelrumleri.

Det ſtrider imod Loven, at Folket har Skydegevær i ſin Beſiddelſe, og der er allerede udſtedt Befaling til alle Provinſialregeringer om at faſtſætte en Friſt, inden hvilken alle Private tilhørende Luntebøsſer ſkulle være opkøbte efter Vurdering.

Pekings Avis 23de Febr. 1824.

Vaabnene er Folkets Ulykke. De er Herſkernes Brændſel, de ſmaa Landes ſtore Hagelſkader.

Han-ſiuen-tſe.

Der er ſeks Ting, ſom Luth'en (kin) frygter, ſyv Lejligheder, ved hvilke man ikke bør lade den klinge. De ſeks Ting, den frygter, er: den ſtærke Kulde, den ſvære Varme, den fremſtormende Blæſt, den ſtrømmende Regn, Torden, der følger tæt paa Lynet, og den altfor rigelige

Sne. — De syv Lejligheder, ved hvilke man bør afholde sig fra at spille paa Luth ere: naar man hører om et Dødsbudskab, naar man spiller paa Fløjte i Nærheden, naar man har nok at gøre med vigtigere Forretninger, naar man ikke har vasket sig, naar man ikke har iført sig Stadsklæder og Ceremonihue, naar man ikke har ladet afbrænde Parfumer, og naar man ikke har en Ven hos sig, som forstaar sig paa Musik.

Kinesisk Eventyr*).

Man kan nyde, man kan smage, men man vil ikke kunne udtrykke den blide Døs, som skyldes en saaledes tilberedt Drik.

Kejser Khien-loung. „Ode til Theen" **). Aar 1746.

*) Th. Pavie „Contes chinois".

**) Dette Digt blev forfattet og malet paa et Sæt Kopper af Kejser Khien-loung (1736—95) under en af Kejserens Jagtudflugter hinsides den store Mur.

Landboernes Dyder ere skønne, den, som ved Valget af sin Bolig vægrer sig ved at opslaa den iblandt dem, kan ikke anses for vis.

Koong-foo-tße. „Lun-yu"*).

Hunde og Svin fortære Menneskets Føde.

Mang-tße.

Ved at studere Bjærgenes og Vandfaldenes Stilhed vender Mennesket tilbage til sin Naturs oprindelige Godhed.

Indskrift ved Indgangen til Koong-foo-tße's Tempel i „den hvide Hjorts Dal".

Ordsprog.

I Himlen er Paradiset, paa Jorden er Byerne Sou-tcheou og Hang-tcheou.

*) En Samling i Samtaleform nedskrevne filosofiske Doktriner.

Naar den, som har opnaaet Æresposter eller Rigdom, aldrig vender tilbage til sit Fødested, ligner han et pyntet Menneske, der gaar ud at spadsere i Mørke; det er aldeles spildt.

Overalt, hvor der er Piletræer, kan man binde Hesten — alle Veje føre til Tchang-gan*).

Tchong-koue-siou-yu.

Det er smukkere at frelse sin Uskyld paa sin Æres Bekostning end at frelse Fædrelandet ved at ofre sit Liv.

Tchong-koue-siou-yu.

At leve i Fred, det er Lykke.

*) „Alle Veje føre til Rom". — Tchang-ngan, Hovedsædet for Dynastierne Han og Tcheou, laa i Chensi, omtrent hvor Si-ngan-fou nu ligger.

Hellere være en Hund i Fred end en Mand i Oprør.

❦

Af 36 gode Ideer, man kan fatte i et farefuldt Øjeblik, er den at flygte den bedste.

❦

Den mest straalende Sejervinding er kun Skæret af en Ildebrand.

❦

De store Fisk æder de smaa, de smaa æde Ynglen og Ynglen maa æde Mudder.

❦

Hæder fødes af Flid og Rigdom af Sparsommelighed.

❦

Purt Guld spirer ikke af et Frøkorn, men viser sig kun i flittige og sparsommelige Hjem.

❦

Bed ikke om Guld, Jade og alle Slags kostbare Ting; men bed for, at alle dine Efterkommere maa blive dydige.

Vand dryppер altid fra Tagskæggene i de samme gamle Huller („Æblet falder ikke langt fra Stammen").

Den højere Stand giver sine Døtre en Medgift; Middelstanden opdrager dem kun og gifter dem og de lavere Stænder slaar Mønt af at gifte dem.

Bokserens Næve maa holdes i Sving
Og Sangerens Mund lære de nyeste Ting.

Syv Hænder og otte Fødder. („For mange Kokke fordærver Maden".)

Skønt der vel er tusind Ting, der lægger Beslag paa dig i din Husholdning, saa gaa ikke til Sengs uden at se ud i Køkkenet.

Uden et venligt Ansigt skal du ikke holde Butik.

En tør Finger kan ikke slikke Salt op.

Kredit jager Kunderne væk.

At se paa en drukken Mand, naar man er ædru, er det bedste Middel mod Drikfældighed.

Landlige Godser maa gaa fra Arving til Arving,
Den, der har ét, maa passe paa det som en
rar Ting.

❦

Med Landmænds Høflighed er det mærkeligt fat,
paa gensidig Banden følger venlig Debat.

❦

At tjene Penge er som at grave med en Naal, at ødsle dem bort som Vand der løber i Sandet.

❦

Hvad der kommer let, gaar let.

❦

At skrabe Jærn af en Synaalespids. (Det modsatte af en indbringende Forretning.)

❦

Uretfærdig tjente Penge er kun Sne besprængt med varmt Vand, uhæderligt erhvervede Jorder løse Sandbanker ude i en Flod.

Landmanden ligger efter Regn, den Rejsende efter Opholdsvejr.

Det er fordelagtigere at gøde de Marker godt, som man ejer, end at købe nye.